

Germanizmi u suvremenom hrvatskom standardnom jeziku

Tonković, Dominik

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:093902>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Studij njemačkog jezika i književnosti i hrvatskog jezika i književnosti

Dominik Tonković

Germanizmi u suvremenom hrvatskom standardnom jeziku

Diplomski rad

Mentorica prof. dr. sc. Vlasta Rišner

Osijek, 2020.

Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Studij njemačkog jezika i književnosti i hrvatskog jezika i književnosti

Dominik Tonković

Germanizmi u suvremenom hrvatskom standardnom jeziku

Diplomski rad

Znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologije, grana kroatistike

Mentorica prof. dr. sc. Vlasta Rišner

Osijek, 2020.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravio te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni. Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 2. rujna 2020.

Dominiel Tonković, 0122219019

ime i prezime studenta, JMBAG

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Germanizmi u suvremenoj literaturi	2
3. Germanizmi u literaturi i <i>Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika</i>	16
3.1. Germanizmi navedeni u Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika.....	44
3.2. Germanizmi navedeni u Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika	45
3.3. Germanizmi navedeni kao posuđenice iz drugih jezika.....	45
3.4. Germanizmi nastali posredništvom drugih jezika.....	46
4. Zaključak.....	47
5. Literatura i izvori.....	48

Sažetak

Hrvatski i njemački jezik nerijetko su dolazili u neposredni kontakt. Razlog tomu bile su povijesne, društvene i političke okolnosti. Kao posljedica takve situacije govornici su se kroz povijest na hrvatskom području počeli koristiti i njemačkim jezikom te tako postupno dovodili njemački leksik u hrvatski svakodnevni govor. Cilj je ovog diplomskog rada prikazati položaj njemačkih posuđenica u suvremenom hrvatskom standardnom jeziku. Germanizmi se, kao riječi preuzete iz njemačkog leksika uz prilagodbu hrvatskom jeziku, u znanstvenoj literaturi opisuju na različitim jezičnim razinama; prije svega morfološkoj, sintaktičkoj i semantičkoj, ali i fonološkoj, fonetskoj i leksikološkoj. U ovom se radu germanizmi definiraju, navodi se popis posuđenica upotrebljavanih u suvremenom hrvatskom jeziku te se istražuje njihova pojava u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika*. U rječniku se provjerava podrijetlo germanizama navedenih u radu i njihov status posuđenice. Rezultati pokazuju koliko je riječi navedenih kao germanizmi u opisanim znanstvenim člancima u rječniku zapisano i označeno kao germanizmi, kao posuđenice iz drugih jezika te kao germanizmi nastali posredništvom drugih jezika. Navode se i riječi te izrazi koji su u znanstvenoj literaturi zabilježeni kao germanizmi, a u rječniku se ne nalaze.

Ključne riječi: germanizmi, posuđenice, suvremeni hrvatski jezik, *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*

1. Uvod

U radu se istražuje uloga i status posuđenica iz njemačkog jezika u suvremenom hrvatskom jeziku. Teorijski dio rada temelji se na prikupljanju njemačkih posuđenica upotrebljivanih u standardnom jeziku, svakodnevnom govoru, razgovornom stilu i dijalektnim govorima. Istraživački dio rada temelji se na njihovom statusu u hrvatskom standardnom jeziku, odnosno njihovoj etimologiji i pripadnosti ili nepripadnosti popisu germanizama, što se provjerava u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika*. Aneta Stojić navodi kako je broj njemačkih posuđenica u hrvatskome jeziku manji nego što bi se moglo očekivati, s obzirom na to da je višestoljetna politička i kulturna povezanost Hrvatske s habsburškom državom uvjetovala izravni dodir njemačkoga i hrvatskoga jezika. „Razlog je tome jezična politika koja se svjesno odupirala snažnom utjecaju njemačkoga jezika na hrvatski, dajući u standardnome jeziku prednost hrvatskim riječima. U supstandardnom jeziku se, međutim, održao veći broj njemačkih posuđenica, iako za te riječi postoje hrvatski ekvivalenti.“ (Stojić, 2008: 357) Stjepan Babić navodi da hrvatsko-njemački jezični dodiri traju kontinuirano, različitim intenzitetom, sve do danas. Takve su veze ostavile dubok trag na stariju i noviju hrvatsku povijest. Odnos dviju civilizacija kao posljedicu ima samo utjecaj njemačkoga na hrvatski jezik, no ne i obratno. (Babić, 1990: 214) U nastavku se raspravlja o razvrstavanju i točnoj definiciji germanizma. Prihvaćanje tuđica u hrvatskoj povijesti povezano je i s jačanjem purizma. Stoga su do kraja 19. stoljeća dani i jasni kriteriji i iznimni slučajevi u kojima se hrvatska riječ može zamijeniti njemačkom inačicom. Osim na semantičkoj razini, raspravlja se i o gramatičkim značajkama pri čemu se pozornost usmjerava na morfološke adaptacije pojedinih vrsta riječi.

2. Germanizmi u suvremenoj hrvatskoj literaturi

Germanizmi se na Hrvatskom jezičnom portalu¹ definiraju kao prepoznatljive pojedinosti iz njemačkog jezika usvojene u drugom jeziku. O njemačkim posuđenicama i hrvatskim istovrijednicama piše Aneta Stojić, a njezin rad dotiče se i povijesti i utjecaja njemačkoga jezika na hrvatski jezik. Stojić napominje i razlaganje germanizama Stjepana Babića. Barbara Štebih piše o morfološkim adaptacijama posuđenica, tumači teorije drugih znastvenika te nudi iscrpan popis germanizama. Tomislav Talanga također navodi neke germanizme te raspravlja o točnim odrednicama pravih germanizama.

U radu *Njemačke posuđenice i hrvatski ekvivalenti* Aneta Stojić ispituje odnos njemačke posuđenice i domaće zamjene, tj. uspješnost hrvatske istovrijednice kao zamjene njemačke posuđenice. Odnos njemačke kulture i civilizacije u Hrvatskoj imao je za posljedicu utjecaj njemačkoga jezika na hrvatski, a ne obratno. Upravo zbog toga su višestoljetni dodiri njemačkog govornog područja s hrvatskim prouzročili veliki broj germanizama u hrvatskome jeziku. Navodi se da su slavenski narodi u jezični idiom prije seobe primili nekoliko stotina njemačkih posuđenica. (Stojić, 2008: 357) Riječ je o sveslavenskim germanskim posuđenicama poput *badanj*, *bukva*, *čabar* i *kabao*, koje danas imaju status usvojenice: „Uz ove posuđenice, koje svjedoče o kulturnim vezama između Germana i Slavena, postoje kao posljedica njihovih ratnih razmirica i riječi koje upućuju na ratnu organizaciju Germana koju su preuzeli Slaveni, npr. *bradva*, *brnjica*, *vladati*, *mač* itd.“ (Žepić 1996: 212) Njemački je jezik dao i mnoge administrativne i vojne nazive, npr. *geler*, *logor*, *lozinka*, *špalir*. Nakon smrti Josipa II. 1790. godine dolazilo je do promjena političkih sustava. Mladi hrvatski intelektualci upoznavali su se s naprednim idejama te postajali nositeljima procesa nacionalnog ujedinjenja. Ljudevit Gaj najviše se isticao idejom stvaranja jedinstvenog književnog jezika za sve Hrvate.“ (Stojić, 2008: 358)

Završetkom Drugoga svjetskog rata njemački je jezik anatemiziran jer se smatrao jezikom nacista i okupatora (Žepić 1996: 318): „Tek nakon raskida Jugoslavije sa Sovjetskim Savezom, njemački jezik postupno opet postaje nastavni predmet u hrvatskim školama i zauzima drugo mjesto iza engleskoga jezika.“ (Žepić 2002: 220) 60-ih i 70-ih godina 20. stoljeća Hrvati odlaze na privremeni rad u inozemstvo, najčešće u zemlje njemačkog govornog područja te tada dolazi do jezičnoga posuđivanja, kao npr. *gastarbajter*, *ofental*, *bauštela*, *robau* i dr. (Stojić, 2008: 359) Tomislav Puškar u radu *Tragom njemačko-mađarsko-hrvatskih jezičnih dodira:*

¹ <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=main>

problematika jezika posrednika napominje da se razdoblje dodira njemačkoga jezika s hrvatskim završava danas, ali da se to razdoblje može podijeliti na nekoliko podrazdoblja različitih obilježja: a) od hrvatskog preporoda do sloma Austro-Ugarske Monarhije (kada se zbog hrvatskoga otpora germanizaciji smanjuje intenzitet posuđivanja, a njemački polako postaje stranim jezikom; b) od sloma Austro-Ugarske Monarhije do poraća Drugoga svjetskoga rata (biva stigmatiziran zbog povezanosti s nacizmom); c) od poraća do 90-ih (kada većinom ima ulogu prvog stranog jezika); d) od 90-ih do danas. (Puškar, 2010: 131)

U nastavku rada Stojić opisuje njemačke posuđenice u hrvatskom jeziku. Navodi da Stjepan Babić upozorava na činjenicu kojom je utvrđeno između 2000 i 3000 njemačkih posuđenica u hrvatskom jeziku. Njemačke posuđenice raščlanjuje prema sljedećim kriterijima: prema pravom podrijetlu, vremenu preuzimanja, stupnju prilagođenosti te statusu njemačke posuđenice u hrvatskome standardnome jeziku. Stojić navodi da je Stjepan Babić od oko 3000 njemačkih posuđenica koje je u svojem radu *Die deutschen Lehnwörter im Serbokroatischen in kulturgeschichtlicher Sicht* (1960.) popisao Edmund Schneeweis utvrdio samo 88 riječi koje smatra pravim germanizmima: „To su riječi koje su neposredno iz njemačkoga jezika preuzete u hrvatski jezik, koje su se potpuno prilagodile jezičnomu sustavu hrvatskoga jezika te imaju standardnojezični status.“ (Stojić, 2008: 360)

Babić navodi sljedeće prave germanizme: *bernardinac, bunt, ceh, cehmajstor, cilj, cin(a)k, cviker, cvilih, čabar, doboštorta, dret(v)a, ementaler, friški, futrola, galg(e)nhumor, generalštab, gradl, gredelj, gris, grunt, haringa, hohštapler, izba, jahta, kabao, kamgarn, kanta, kibic(er), kifla, kit, knez, krajcara, kralj, kran, krumpir, kuga, kugla, kuhati, lajtmotiv, lanac, letva, likovo, logor, lozinka, lug, luteran, malc, malcbonbon, marka, mito, pehar, planka, plug, pohati, puška, ranac, rendgen, ribati, ring, risati, rizling, sekser, šalter (prozorčić), šerpa, šiber, šinja, škaf, škare, škoda, šlager, šminka, šnaps, šperploča, štab, štafelaj, štreber, štruca, šuft, šunka, šupa, šverc, švercer, talir, taška, tratina, valcer, vergl, vic*. Analizom *Velikog rječnika hrvatskoga jezika* Vladimira Anića (2005.) A. Stojić je utvrdila 188 takvih njemačkih posuđenica. Za velik broj njemačkih riječi nije postojala hrvatska istovrijednica, stoga se posegnulo za prevođenjem. (Stojić, 2008: 360)

Bogoslav Šulek u svojim djelima ističe sklonost jezičnom purizmu i težnji da se hrvatski jezik oslobodi stranih riječi. Uz njega i ostali puristi usmjeravaju težnje protiv njemačkoga jezika pa opiranje germanizmima postaje glavna značajka od preporoda do kraja 19. st. (Samardžija, 1993: 10) Stjepko Težak navodi tri pravila prema kojima se mogu koristiti tuđe riječi: 1. u slučaju kada ne postoji dobra hrvatska riječ; 2. ako je tuđica već općeprihvaćena i odlično ugrađena u hrvatski jezični sustav; 3. ako su u upotrebi i domaća i posuđena riječ, u stilski

obilježeno kontekstu treba dati prednost stranoj riječi, a u neutralnom kontekstu domaćoj. (Težak, 1999: 105) Stojić u svrhu istraživanja odnosa njemačke posuđenice prema hrvatskoj analizira jednojezične rječnike hrvatskoga jezika, i to *Veliki rječnik hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića i *Rječnik hrvatskoga jezika* urednika Jure Šonje. O tome kaže:

„Pritom se pokazalo problematičnim vrednovanje statusa posuđenica u rječnicima, jer ih različito tretiraju s obzirom na prostornu i funkcionalnu raslojenost. Usporedivši podatke u rječniku V. Anića s podacima iz rječnika J. Šonje, pokazalo se odstupanje u vrednovanju jezičnoga statusa pojedinih analiziranih riječi, npr.“ (Stojić, 2008: 362)

Tablica 1²: Usporedba posuđenica u *Velikom rječniku hrvatskoga jezika* autora Vladimira Anića i *Rječniku hrvatskoga jezika* urednika Jure Šonje

Njemačka posuđenica	Veliki rječnik hrvatskoga jezika (Anić)	Rječnik hrvatskoga jezika (Šonje)
pult	–	usvojenica
roleta	razgovorno	usvojenica
senf	usvojenica	kulinarski regionalizam
šank	razgovorno	usvojenica
šperploča	regionalizam	usvojenica

Analizirane su njemačke posuđenice koje imaju supstandardni status, a mogu se svrstati u dvije skupine: prvoj skupini pripadaju riječi za koje ne postoji dobra, odgovarajuća ili čak nikakva zamjena u hrvatskome standardnom jeziku, dok drugoj skupini pripadaju njemačke posuđenice za koje u hrvatskome standardnom jeziku postoji hrvatska istovrijednica. (Stojić, 2008: 362)

Stojić nastavlja s nezamjenjivim njemačkim posuđenicama i navodi sljedeću podjelu:

a) Njemačka je posuđenica postala apelativ: *ajnc, buhtla, gemiš, špricer, gojzerica, kremšnita, krigla, kuglof, špil, špricer, štruca*.

b) Njemačka je posuđenica postala naziv: *anlaser, štift, štih, tipla*.

c) Njemačka je posuđenica jednočlani izraz, a hrvatska istovrijednica višečlani ili opisni što se protivi načelu ekonomičnosti jezičnoga iskaza: *ablendati, blajhati, hauba, restati, roštilj, šaht, štand*.

d) Njemačka je posuđenica jednoznačna riječ, te ima uže značenje od hrvatske riječi: *blenda, gletati, kuta*.

² Tablica preuzeta iz: Stojić, Aneta, 2008. Njemačke posuđenice i hrvatski ekvivalenti.

e) Njemačka posuđenica ulazi u određenu kolokaciju, hrvatska riječ ne ulazi: *špica*, *štirkati*.

f) Njemačka posuđenica ima bolje tvorbene mogućnosti nego hrvatska: *bajcano*, *bajcati* (Stojić, 2008: 364).

Analiza pokazuje da njemačke posuđenice sa supstandardnim statusom pripadaju svim funkcionalnim stilovima hrvatskog jezika. Velik dio čine neutralni regionalizmi, riječi koje su proširene u govornome jeziku, a definiraju se standardnim zamjenama npr. *beštek* – pribor za jelo; *bina* – pozornica; *bruh* – kila; *ceker* – košara; *ceh* – trošak; *fajrunt* – kraj radnoga vremena; *faliti* – 1. izostajati; 2. nedostajati; *faširati* – mljeti meso. Rabe se i kao profesionalizmi, npr. *auspuh* – ispuh; *blic* – bljeskalica; *borer* – svrdlo; *bormašina* – bušilica; *brenati* – urediti kosu škarama za kovrčanje; *brener* – 1. plinski plamenik; 2. željezna naprava za kovrčanje kose; *dihlung* – brtva; *dizna* – sapnica; *feder* – opruga; *felga* – naplatak; *hauba* – automobilski poklopac; *heftati* – pričvršćivati; *kajla* – klin itd. Neke njemačke posuđenice pojavljuju se u više funkcionalnih stilova. Riječ *cvikati* može značiti ‘poništiti voznu kartu’ te u tome značenju pripada razgovornomu stilu. Riječ je *cvikati* u značenju ‘bojati se’ žargonizam. Glagol *farbati* u neutralnoj upotrebi označava radnju ‘bojati’ i pripada razgovornoj razini, no riječ u drugom značenju - ‘lagati’ - pripada žargonu. Riječ *špek* u razgovornome stilu znači ‘slanina’, ali ima i značenje ‘salo’ te njime pripada u žargonizme. Neke njemačke posuđenice pripadaju isključivo žargonizmima, npr. *fuš* – žarg. ‘rad na crno’; *fušariti* – žarg. ‘nestručno obaviti posao’; *junferica* – žarg. ‘djeвица’; *kupleraj* – žarg. ‘svodništvo’; javna kuća’; *šljaker* – žarg. ‘fizički radnik’; *šminker* – žarg. ‘dotjerana osoba’ itd.

Jedan je dio njemačkih posuđenica postao sastavnicom frazema u hrvatskome jeziku, npr. *biti aptak* – biti spreman; *od cuga* – naiskap, odjedanput; *na eks* – naiskap; *u hipu* – u trenu; *u leru* – u praznom hodu; *od šuba* – odmah, iz prve. Ovi primjeri pripadaju razgovornomu stilu, no neki su frazemi s njemačkom posuđenicom kao sastavnicom i stilski obilježeni: *fasovat svoje* – žarg. dobiti batine; *držati fiže* – pren. poželiti sreću; *dobiti fras* – pren. uplašiti se; *imati grifa* – pren. biti vješt; *zabijati kajlu* – žarg. podmetnuti komu; *imati klikere* – pren. biti pametan; *imati knedlu u grlu* – pren. doživjeti neugodu; *dati/dobiti korpu* – pren. odbiti/biti odbijen; *pun mi je kufer* – žarg. dosta mi je; *malo morgen* – žarg. nije točno; *ostati paf* – žarg. zabezeknuti se; *imati pik na koga* – žarg. okomiti se na koga; *pod mus* – pren. obavezno; *biti švorc* – žarg. nemati novca. (Stojić, 2008: 365)

Tomislav Talanga u radu *Njemačke posuđenice iz sporednog kuta* piše da u hrvatskome književnome jeziku postoji nekoliko stotina njemačkih posuđenica, ali ukupan broj teško je odrediti zbog nejasna stava kroatista prema njima. Anićev *Rječnik hrvatskoga jezika* bilježi 554

temeljne njemačke posuđenice i leksičke jedinice primarnoga njemačkog posredovanja. Temeljna posuđenica znači prvotna posuđena riječ kao npr. *hohštapler* (njem. *Hochstapler*), dok se izvedene riječi *hohštaplerski*, *hohštaplerstvo* i *hohštaplirati* - ne pribrajaju gornjem broju. Primarno posredovanje znači da je hrvatski jezik posudio iz njemačkoga neku riječ koju je i sam njemački jezik posudio, ali i glasovno i tvorbeno prilagodio, npr. hrv. *cigla* < njem. *Ziegel* (*stein*) < lat. *tegula*, hrv. *funta* < njem. *Pfund* < lat. *pondo*, hrv. *revir* < njem. *Revier* < lat. *riviera*. (Talanga, 1996: 30) Broz-lvekovićev *Rječnik hrvatskoga jezika* bilježi 105 posuđenica istovjetnih onima u Anića i 21 marginalnoga značenja, koje ne navodi Aniće, a većina ih više i nije u suvremenom hrvatskom standardnom jeziku, kao što su *fenek*, *frajt*, *frtalj*, *plajvaz*, *rolja*, *šiljbok*, *štuc* itd. *cedulja* vidi *teskera*, *ceh* vidi *esnaf*, *celer* vidi *selen*, *ribizle* vidi *ćićin-boba*, *plahta* vidi *čaršaf*, *vaga* vidi *kantar*, *mjerila*, *terazije* itd. Talanga kaže: „Od 554 nabrojena primjera posudbe ili primarnoga njemačkoga posredovanja ARHJ samo za 449 označuje njemački jezik, dok za ostalih 105 najčešće izostavlja oznaku. Na taj se način čitatelja dovodi u zabludu o pozadini i postanju nekih riječi, koje će nesvjesno, ali krivo, svrstati u hrvatski ili neku drugu starinu. Nije označeno npr.: *biflati*, *cik-cak*, *cink*, *cinkati*, *coprnjica*, *ćižak*, *fuj*, *galge*, *kelj*, *kermes*, *krumpir*, *mošt*, *mužar*, *modle*, *račlati*, *ranac*, *ribiz*, *šerpenja*, *šmokljan*, *šonjo*, *šopati*, *štur*, *zemička*, *žemlja* itd.“ (Talanga, 1996: 31)

Autor navodi i da je spletom okolnosti hrvatski književni jezik stvorio dvojak odnos prema njemačkim posuđenicama, ali je takav pristup dugo služio i kao obrana prema ambicijama širenja srpskoga jezika. „Stoga je hrvatski jezik branio samobitnost čuvanjem njemačkih posuđenica i njemačkoga primarnog posredovanja“ (Talanga, 1996: 33): hrv. *ladica* (srp. *fioka*), *ceh* (*esnaf*), *deka* (*ćebe*), *bronca* (*bronz*), *plahta* (*čaršaf*), *šport* (*sport*), *bilanca* (*bilans*), *financije* (*finansije*), *graba* (*jendek*), *centimetar* (*santimetar*), *rajon* (*rejon*), *škare* (*makaze*), *marelica* (*kajsija*), *tipkati* (*kucati*), *remen* (*kaiš*), *kino* (*bioskop*), *mužar* (*avan*), *papir* (*hartija*), *vagati* (*meriti*), *špinat* (*spanać*), *tepih* i *sag* (*ćilim* i *tepih*). *tulipan* < niz. tur., njem.-tal. posred. (*lala*) itd.

Autori Ljuba Dabo-Denegri, Dragica Dragičević, Anja Nikolić-Hoyt, Antica Menac, Lelija Sočanac i Orsolya Žagar-Szentesi u radu *Adaptacija modela šest europskih jezika u hrvatskom na semantičkoj razini* iznose rezultate istraživanja korpusa od 2646 natuknica prikupljenih iz rječnika hrvatskog jezika (Anić: 1994, 1998, 2003; Skok: 1971) i rječnika stranih riječi (Klaić: 1977, 1988; Aniće-Goldstein: 1999). Korpus im čine i radovi germanista (Schneeweis 1960; Glovacki-Bernardi 1998; Piškorec 1997), a nadopunjavaju ga posuđenicama koje još uvijek žive u govoru dijela stanovnika današnjeg Zagreba. (2003: 133) U radu je

naveden dugačak popis posuđenica razvrstanih prema osnovnim leksičko-semantičkim područjima, a to su:

Obitelj - oznake srodstva: *Ehepaar* > *epar*; *Schwager* > *šogor, švogor*; *Großmutter* > *grosa*; *Tante* > *tantika*; *Onkel* > *onkl*; *Schwester* > *švesterica*; *Schatz* > *Šoc, šoca*. Gradnja i uređenje stambenog prostora.

Građevinski materijal: *Ziegel* > *cigla*; *Zement* > *cement, ciment, cimenat*; *Mörtel* > *mort, malter*; *Schaub* > *šopa*; *Dachpapier* > *dahpapier*; *Latte* > *letva*; *Stock* > *štok*; *Kachel* > *kahla*; *Baustelle* > *bauštel*.

Dijelovi kuće: *Giebel* > *gibli*; *Sockel* > *sokl*; *Haustor* > *haustor*; *Geländer* > *gelender*; *Oberlicht* > *oberliht*; *Lichthof* > *lihtof*.

Dijelovi stana: *Gang* > *ganjk, ganjak*; *Vorzimmer* > *forcimer*; *Halle* > *hai, hala*; *Küche* > *kuhinja*; *Speisezimmer* > *špajscimer*; *Speisekammer* > *špajza*; *Schlafzimmer* > *šlafcimer*; *Badezimmer* > *badecimer*; *Waschküche* > *veškuhinja*.

Instalacije: *Lampe* > *lampa*; *Sicherung* > *ziherung*; *Wasserleitung* > *vaserlajtung*; *Schalter* > *šalter*; *Stecker* > *šteker*; *Schnur* > *žnora*; *Schuko* > *šuko*.

Namještaj: *Möbel* > *mebl*; *Schrank* > *šrank*; *Ehebett* > *ebet*; *Schreibtisch* > *šrajptšs*; *Feiler* > *fajler*; *Spiegel* > *špiگل*; *Vorhang* > *forang, firang*; *Teppich* > *tepih*; *Decke* > *deka*; *Blumenständer* > *blumenštender*; *Waschmaschine* > *vešmašina*; *Kocher* > *koher*; *Sparherd* > *šparhet, šparet, šporet*.

Predmeti svakodnevne upotrebe. Posuđe i pribor: *Reindel* > *rajngla*; *Becher* > *pehar*, *Besteck* > *bešteck*; *Schere* > *škare*, *Säge* > *zaga*; *Bartwisch* > *partviš*; *Strick* > *štrik*; *Model* > *modl, -a*; *Mörser* > *mužar*; *Stöpsel* > *štopl*; *Flasche* > *flaša*; *Schüreisen* > *širajzl*; *Mistschaufel* > *mišafł*; *Staubsauger* > (*štaub-*)*zauger*; *Bügel(-eisen)* > *pegla*; *rostfrei* > *rostfraj*; *wasserdicht* > *vaserdiht*.

Tkanine: *Stoff* > *štof*; *Samt* > *samt*; *Plüsch* > *pliš*; *Barchent* > *parhet*; *Leinen* > *lajnen*; *Pelz* > *pelc*; *Kamelhaar* > *kamelhar*; *Kammgarn* > *kamgarn*; *Taft* > *taft*; *Filz* > *filc*; *Zugehör* > *cugeher*; *Seide* > *sajda, zajda*; *Heftwolle* > *heftvol*, *Schlingwolle* > *šlingvol*; *Perlgarn* > *perlgarn*.

Odjeća: *Kleid* > *klajda*; *Kostüm* > *kostim*; *Schoss* > *šos*; *Jacke* > *jakna*; *Anzug* > *ancug*; *Hosenrock* > *hoznrok*; *Hosenträger* > *hozntreger*; *Bluse* > *bluza*; *Mantel* > *mantl*; *Kapuze* > *kapuca*; *Zopf* > *cof*; (*Roll-, Steh-*)-*Kragen* > (*rol-, šte-*)*krag, -a*; *Mieder* > *mider*; *Wäsche* > *veš*; (*Brust-*)*Halter* > (*brus-*)*halter*; *Schürze* > *šircl*; (*Unter-*)*kittel* > (*unter-*)*kikla*; *Schleier* > *šlajer*; (*Bade-*)*Kostüm* > (*bade-*)*kostim*; (*Spiel-, Reit-, Bade-*)*Hose* > (*špil-, rajt-, bade*)*hoze*; *Socken* > *sokne*; *Strümpfe* > *štrumfe, štrimfe*; *glagoli häkeln* > *heklati*; *stricken* > *štrikati*;

schlingeln > *šlingati*; *enden* > *endlati*; *bordüren* > *bordirati*, *heften* > *heftati*; *steppen* > *štepati*; *stoppen* > *štopati*; *stärken* > *štirkati*; *bügeln* > *peglati*; *ziehen* > *cigati*; *falten* > *faldati*.

Obuća: *Halbschuhe* > *halbšue*; *Schneeschuhe* > *šnešue*; *Schlappen* > *šlape*.

Nakit: *Schmuck* > *šmuk*; *Haarnadel* > *harnadl*; *Schnalle* > *šnala*; *Spange* > *španga*; *Ehering* > *ering*; *Brosche* > *broš*; *Perlen* > *perle*; *Reif* > *rajf*; *Fächer* > *feher*.

Higijena, dotjerivanje: *Schminke* > *šminka*; *Lippenstift* > *lipnštift*; *Zahnpaste* > *canpasta*; *Locke* > *lokn,-a*; *Wellen* > *velni*; *Wasserwellen* > *vaservelni*; *Brennschere* > *brenškare*; *Binde* > *(brk-)binda*; *Rasierer* > *razire*; *Rasiermesser* > *razirmeser*, glagoli: *schminken* > *šminkati*; *brennen* > *brenati*; *rasieren* > *razirati*, *Welle* > *velnati*; *Locke* > *loknati*.

Jela, pića i njihovo pripremanje. Jela: *Kost* > *košta*; *Frühstück* > *fruštuk*, *fruštik*; *Vorspeise* > *foršpajs*; *Suppe* > *supa*; *Zuspeise* > *čušpajz*; *Eingemachtes* > *ajngemahtec/-es*; *Schnitzel* > *šnicl*; *Rostbraten* > *rosbraten*; *Schinken* > *šunka*; *Wurst* > *vurst*; *Häring* > *haringa*; *Spiegeleier* > *špiglajer*; *Nockerl* > *nokl*; *Knödel* > *knedl*; *Mehlspeise* > *melšpajz*; *Strudel* > *štrudl, -a*; *Semmel* > *žemlja*; *Bretzel* > *perec*; *Krapfen* > *krajn,-a*; *Gugelhupf* > *kuglof*; *Kipfel* > *kijl,-a*; *Schlagobers (-sahne, -rahm)* > *šlag*; *Schaumschnitte* > *šamšnita*; *Schneenockerl* > *šnenokli*; *Kaiserschmorren* > *(kajzer-)šmarn*; *Busserl* > *puserl, pusla*; *Zimmet* > *cimet*; *Kümmel* > *kiml*; *Zucker* > *cuker, cukor, cukar*; *Geschmack* > *gešmak*; *(Fein-, Wein-)Schmecker* > *(ifajn-, vajn) šmeker*. **Pića:** *Himbeersaft* > *himbersaft*; *Wermut* > *bermet*; *Glühwein* > *glivajn*; *Likör* > *liker*; *gemischt (part.perf.)* > *gemišt*; *špritzen (vb.)* > *špricer*; *Gewürz* > *gvirc*; *Most* > *most*.

Glagoli: *kochen* > *kuhati*; *dünsten* > *dinstati*; *dunsten* > *dunstati*; *rösten* > *restati*; *backen* > *pohati*; *dämpfen* > *demfati*; *faschieren* > *faširati*; *spicken* > *špikati*; *füllen* > *filati*; *pressen* > *prešati*; *schmecken* > *šmekati*; *abschmelzen* > *abšmalcati*, *spinnen* > *špinati*. (2003: 134)

Crkva: *Pfarrhof* > *farof*; *Kirchenmesse* > *kirmes/kermes*; *Kirchenweihe* > *kirvaj*; *Orgel* > *orgulje*; *Kloster* > *kloštar*; *Lutheraner* > *luteran*. (2003: 135)

Uprava i pravosuđe: *Beamte* > *beamter*; *Stempel* > *štambilj*; *Galgen* > *galge*; *Pranger* > *pranger*; *Steuer (stiura)* > *štibra*; *Buchhalter* > *buhalter*.

Vojska: *Gewehr* > *gevera*; *Panzer* > *pancer, pancERICA*; *Marsch* > *marš*; *Kugel* > *kugla*; *Lieferant* > *lifrant*; *Schanze* > *šanac*; *Lager* > *logor*; *Kaserne* > *kasarna*; *Losungswort* > *lozinka*; *Führer* > *firer*. Glagoli: *mustern* > *mustrati*.

Škola i školski pribor: *Reissfeder* > *rajsfeder*; *Reisnadel* > *rajsnedl*; *Rechenschieber* > *rehnšiber*; *Bleistift* > *blajštift*; *Schultasche* > *šultaška*; *Linier* > *lenjir*; *Spielschule* > *špilšul*; *Streber* > *štreber*; *Rednerpult* > *rednerpult*; *Scharteke* > *šalabahter*; *Füllfeder* > *fifeder*. Glagoli: *streben* > *štrebati*; *büffeln* > *biflati*; *schreiben* > *šrajbati*; *zeichnen* > *zacajhnati*.

Umjetnost. Književnost i scenska umjetnost: (*Dreh-*)*Bühne* > (*dre-*)*bina*; *Rolle* > *rola*; *Einakter* > *ajnakter*; *Vorspiel* > *foršpil*; *Schminke* > *šminka*; *Schlagwort* > *šlagvort*. Glazba: *Leitmotiv* > *lajtmotiv*; *Auftakt* > *auftakt*; *Notenheft* > *notnheft*; *Konzert* > *koncert*; *Klavier* > *klavir*; (*Fliegel-*)*Horn* > *horn*, *-a*; *Blechmusik* > *plehmuzika*; *Kapell-*, *Tanzmeister* > *kapel-*, *tancmajstor*. Glagoli: *stimmen* > *štirati* (*instrument*); *musizieren* > *muzicirati*. Likovne umjetnosti: *Pinsel* > *penz*, *pinzl*; *Farbe* > *farba*; *Rahmen* > *rama*; *Aufstrich* > *aufštrih*; *Staffelei* > *štafelaj*; *schatten* > *satiranje*, *satirung*; *Büste* > *bista*. Glagoli: *Schatten* (*sb.*) > *šatirati*; *malen* > *malati*, *maljati*; *Grund* > *grundirati*.

Tehnika: *Schwung* > *švung*; *Gas* > *gas*; *Getriebe* > *getriba*; *Kühler* > *kiler*; *Bremse* > *bremza*; *Kupplung* > *kuplung*; *Schaltung* > *šaltung*; *Vergaser* > *fergazer*; *Seil* > *sajla*; *Radkappe* > *ratkapa*; *Stoßdämpfer* > *štosdemfer*; *Blinker* > *blinker*; *Zündspule* > *cinšpula*; *Lausprecher* > *lautšpreher*. Glagoli: *schrauben* > *šrafiti*; *schalten* > *šaltati*; *saugen* > *saugati*; *anlassen* > *anlasati*; *einstecken* > *uštecati*; *schleifen* > *šlajfati*.

U radu se dalje navodi da su germanizmi zastupljeni trima vrstama riječi – imenicama, glagolima i pridjevima, čije su se replike oblikovale različitim stupnjevima morfološke, ortografske, fonološke i semantičke adaptacije. Analiza pokazuje da su sve posuđenice prije uklapanja u jezik primatelj prošle različite stupnjeve adaptacije, i to primarnu adaptaciju, koja podrazumijeva 1. nultu semantičku ekstenziju - izostanak promjene u značenju replike u odnosu prema značenju modela, i 2. suženje značenja modela u broju i/ili polju na jedno specifično značenje replike, te sekundarnu adaptaciju, koja obuhvaća proširenje značenja u broju i/ili u polju, te podrazumijeva potpuno uklapanje posuđenice u leksički sustav hrvatskog jezika. Slijedi prikaz primjera semantičke ekstenzije, kako navode Dabo-Denegri i dr. (2003: 137) (primarna adaptacija):

Tablica 2: prikaz nulte semantičke ekstenzije (primarna adaptacija germanizama)

model	replika	značenje
<i>Auftakt</i>	<i>auftakt</i>	uvodni takt u glazbenom djelu
<i>Bohrer</i>	<i>borer</i>	svrdlo, bušilica
<i>Bühne</i>	<i>bina</i>	pozornica
<i>Fach</i>	<i>fah</i>	pretinac, struka
<i>Fecher</i>	<i>Feher</i>	lepeza
<i>Feder</i>	<i>feder</i>	metalno ili ptičje pero
<i>Leitmotiv</i>	<i>lajtmotiv</i>	osnovna tema, nit-vodilja
<i>Pech</i>	<i>peh</i>	smola; nezgoda, nesreća

<i>Pinsel</i>	<i>penzl, pinzl</i>	kist
<i>Riemen</i>	<i>remen</i>	pojas – kožni, od tkanine
<i>Schank</i>	<i>šank</i>	vrsta stola, površina za prodaju pića
<i>Schuft</i>	<i>šuft</i>	varalica, nečasna osoba
<i>Spannung</i>	<i>španung</i>	napetost
<i>Zug</i>	<i>cug, cuk</i>	vlak, potez

Tablica 3: prikaz suženja broja značenja (primarna adaptacija germanizama)

model	značenje	replika	značenje
<i>Ball</i>	lopta, plesna svečanost	<i>bal</i>	plesna svečanost
<i>Band</i>	traka; pogonski remen; metalni držač vrata ili prozora	<i>pant</i>	metalni držač vrata
<i>Besteck</i>	pribor za jelo, kirurški pribor	<i>beštek</i>	pribor za jelo
<i>Futter</i>	životinjska hrana; podstava odjeće	<i>futer</i>	podstava odjeće
<i>Pflaster</i>	pločnik; ljekovita, „naljepnica“	<i>flaster</i>	ljekovita „naljepnica“
<i>Schicht</i>	sloj, radna smjena	<i>šihta</i>	radna smjena
<i>Schoß</i>	krilo, vagina; dio haljine, ženskih hlača oko bokova	<i>šos</i>	suknja
<i>Sicherung</i>	osiguranje, zaštita; u složenicama - dio koji sprječava odvajanje nekog dijela na stroju ili prekida dovod struje kod preopterećenja	<i>ziherung</i>	el. osigurač
<i>Sitz</i>	mjesto za sjedenje, sjedalo (u kinu, kazalištu); sjedište (ustanova, poduzeća)	<i>zic</i>	sjedalo u automobilu
<i>Träger</i>	naramenica, nositelj; nosivi građevinski element	<i>treger</i>	naramenica
<i>Zirkel</i>	šestar; krug; figura u jahanju; osobe koje se redovito susreću zbog određene svrhe	<i>cirkl</i>	šestar; kružok; uži krug ljudi povezanih istim interesom

Sekundarna adaptacija pretpostavlja promjenu značenja replike tijekom duže i učestale upotrebe i potpuno uklapanje u jezik primatelj. Slijedi prikaz primjera proširenja broja značenja (sekundarna adaptacija):

Tablica 4: prikaz proširenja broja značenja (sekundarna adaptacija germanizama)

<i>model</i>	<i>značenje</i>	<i>replika</i>	<i>značenje</i>
<i>Weste</i>	<i>prsluk</i>	<i>vesta</i>	pleteni, najčešće vuneni kratki kaputić
<i>Freier</i>	<i>prosac; obožavatelj; klijent prostitutke</i>	<i>frajer</i>	(žarg.) momak; neozbiljan muškarac ili onaj tko se pravi važan
<i>Platz</i>	<i>trg, mjesto (sjededeće, stajaće) lokacija</i>	<i>plac</i>	trg; zelena tržnica; gradilište

Tablica 5: prikaz primjera proširenja polja značenja (sekundarna adaptacija germanizama)

<i>model</i>	<i>značenje</i>	<i>replika</i>	<i>značenje</i>
<i>Schwabe</i>	<i>stanovnik pokrajine Schwaben</i>	<i>švabo</i>	naziv za Nijemca
<i>Schwärzer</i> (austr.)	<i>krijumčar</i>	<i>švercer</i>	krijumčar; osoba koja se nečim koristi na nedopušten način

Skupini replika koje su prošle sekundarnu adaptaciju pripadaju i one nastale elipsom, metaforičkom ekstenzijom i metonimijom. Kod elipse su utvrđene dvije mogućnosti oblikovanja replike:

a) iz osnovne riječi (*Grundwort*), na primjer: *Stock* (*Spazierstock; Fensterstock*) > hrv. *štok* 'štap, prozorski okvir

b) iz odrednice (*Bestimmungswort*), na primjer: *Zimmerfreund* > hrv. *cimer* = u studentskom govoru 'kolega s kojim se dijeli ista soba, stan'.

Tablica 6: prikaz primjera nastalih elipsom (sekundarna adaptacija germanizama)

<i>model</i>	<i>značenje</i>	<i>replika</i>	<i>značenje</i>
<u>Bügel(-eisen)</u>	glačalo; savinuta daska	<i>pegla</i>	glačalo
<u>Gepäck(-raum)</u>	prtljaga	<i>gepek</i>	prtljažnik u automobilu
<u>Grund(-stück)</u>	zemljište	<i>grunt</i>	zemljište
<u>Londoner (Stange)</u>	vrsta kolačića od oraha	<i>londoner</i>	vrsta kolačića s orasima
<u>Schlag (-obers, -sahne, -rahm)</u>	tučeno slatko vrhnje	<i>šlag</i>	tučeno slatko vrhnje
<u>Schwarz (-handel)</u>	nedozvoljena, ilegalna	<i>šverc</i>	nedopuštena, ilegalna

	trgovina		trgovina („na crno“)
<u>Wechsel (-jahre)</u>	(godine) promjena	<i>veksl</i>	klimakterij
<u>Zimmer (-freund)</u>	kolega u sobi	<i>cimer</i>	kolega u studentskoj sobi
<u>(Back-)rohr</u>	cijev	<i>rol, rol</i>	pećnica
<u>(Kaiser-) schmarn (austr.)</u>	vrsta slatkog jela	<i>šmarn</i>	vrsta slatkog jela; sitnica nevažna stvar

Tablica 7: prikaz primjera nastalih metaforičkom ekstenzijom (sekundarna adaptacija)

<i>model</i>	<i>značenje</i>	<i>replika</i>	<i>značenje</i>
<i>Klicker</i>	staklena kuglica kao igračka	<i>kliker</i>	imati klikere – „biti dosjetljiv“
<i>Schminke</i>	kozmetičke potrepštine za uljepšavanje lica	<i>šminka</i>	potrepštine za uljepšavanje lica; pretjerano isticanje u želji za dopadanjem
<i>Schmuggler</i>	krijumčar	<i>žmukler</i>	osoba koja se želi okoristiti na tuđi račun

Tablica 8: prikaz primjera nastalih metonimijom (sekundarna adaptacija)

<i>model</i>	<i>značenje</i>	<i>replika</i>	<i>značenje</i>
Hubertus	svetac – zaštitnik lovaca	hubertus	nepromočiva vunena tkanina; kaput od takve tkanine
Pisching	prezime bečkog slastičara	pišinger	vrsta čokoladnog kolača
Baedeker (Karl)	autor putnih vodiča	bedeker	tiskani turistički vodič

Zaključno je obrađeni korpus germanizama zanimljiv sa sociolingvističkog stajališta jer obuhvaća velik broj različitih leksičkih područja, polja i potpolja: od kućanstva, poljodjeljstva i obrta, društvenih odnosa općenito, preko tehnike, do znanosti i umjetnosti. Ipak, unatoč intenzivnim odnosima s Njemačkom, danas se vrlo rijetko nailazi na nove germanizme, dok se stari svrstavaju u dijalektizme. (2003: 143)

Barbara Štebih u radu *Morfološka adaptacija posuđenica* piše da se posuđeni leksem učestalom uporabom fonološki, morfološki, semantički i sintaktički adaptira. (Štebih, 2008: 244) Tumači i monografiju Rudolfa Filipovića *Teorija jezika u kontaktu*, gdje navodi pojam transmorfemizacija koji označava adaptaciju posuđenica na morfološkoj razini. Osnovni oblik (*citation form*) R. Filipović definira kao oblik riječi koji se citira samostalno (bez konteksta) i koji je registriran u rječnicima kao natuknica. Istraživanje leksičkih germanizama u kajkavskome

književnom jeziku pokazalo je da neki modeli nisu riječi u svojem osnovnom obliku (npr. glagol *giljtati* „vrijediti, važiti“ nije infinitiv, nego treće lice jednine prezenta *es gilt*. (Štebih, 2008: 245) „Pri adaptaciji se tako ne percipira kategorija broja (engl. pl. *cakes* > njem. sg. der *Keks*), deminutivnosti (bavaustr. *dem. Stockerl* > kajk. *štokrl* „vrsta kuhinjske stolice bez naslona“ uz kajk. *dem. štokrlek*), a moguće je i da se više riječi, čitava rečenica jezika davatelja u jezik primatelj preuzme kao jedna riječ (njem. *küss die Hand* > kajk. *kistihand* „pozdrav: ljubim ruke“, njem. *wer ist da* > kajk. *berdo* „stoj“).“ Štebih stoga svaki model morfološke prilagodbe koji polazi od tvorbene analize smatra metodološki neprihvatljivim. (Štebih, 2008: 246)

S druge strane, prema Jovanu Ajdukoviću rusizmi i sve ostale posuđenice, koje se sastoje od slobodnog morfema jezika davatelja i nultog ili vezanog morfema jezika davatelja, prolaze nultu transmorfemizaciju. Replike *bokser*, *dribler*, *bridž*, *fit*, *grog* prošle su, dakle, nultu transmorfemizaciju i svrstavaju se u istu skupinu. Kompromisnu transmorfemizaciju, prema Ajdukoviću, prolaze leksičke posuđenice koje se sastoje od slobodnog morfema jezika davatelja i vezanog morfema jezika primatelja, npr. *farma*, *stjuardesa*. Kod takvih je replika strani vezani morfem (koji može biti i nulti) zamijenjen domaćim. Potpunu transmorfemizaciju prolaze posuđenice koje se sastoje od slobodnog morfema jezika davatelja te vezanog morfema jezika davatelja ili primatelja. Kao primjeri navode se anglizmi *štrajkač*, *boksač*. Riječ je, dakle, o replikama koje su zapravo unutarjezične tvorenice, odnosno izvedenice. (Ajduković, 2004.)

U knjizi *Germanizmi u govorima đurđevačke Podravine*, koja je među najznačajnijim doprinosima hrvatskomu dodirnom jezikoslovlju, Velimir Piškorec kritizira Filipovićev model zbog njegove proturječnosti i neusklađenosti s iskustvenim činjenicama. (Piškorec, 2005.) Autor tako govoreći o nastavku –ar kao primjere donosi i replike nastale prema njemačkim modelima (njem. *Drechsler* > hrv. *drakslar* „tokar“, njem. *Jäger* > hrv. *jaGAR* „lovac“, njem. *Apotheker* < hrv. *japtekar* „ljekarnik“), kod kojih je ovaj završetak rezultat fonološke adaptacije nenaglašenoga *e* i analogije prema indigenim *nomina agentis* sa sufiksom –ar, i one koje su unutarjezične tvorenice motivirane germanizmom (njem. *Presse* > hrv. *prešar* „onaj koji radi na preši“, njem. *Schank* > hrv. *šankar* „osoba koja pije za šankom“). Sam autor govoreći o skupini imenica s nastavkom –ar navodi sljedeće: „Uglavnom su to neizravne imenice, iako bi se neke od njih, kojima modeli završavaju na –er, mogle smatrati i izravnim posuđenicama“. (Piškorec, 2005: 80)

Johannes Grotzky uvodi i pojmove paradigmatiska i sufiksalna supstitucija. Paradigmatском supstitucijom označava izravno uvrštavanje fonološki adaptiranih posuđenica

(imenica i pridjeva) u sklonidbeni sustav jezika primatelja bez znatne promjene završetka. Sufiksalsnom supstitucijom struktura posuđenice mijenja se tako što se sufiks jezika davatelja zamjenjuje onim jezika primatelja (njem. *Strickerin* > hrv. *štrikerica* „pletilja“, njem. *Bauchtänzerin* > hrv. *bauhtencerica* „trbušna plesačica“), navode Dabo-Denegri i dr. (2003: 137)

Odnos modela i replike moguće je opisati kao odnos etalona i metaplazme, kako ih definira Branko Tošović (1995: 338). On se, naime, udaljava od poimanja metaplazme koje nalazimo u klasičnoj retorici, gdje se tim pojmom označava odstupanje od pravilnog izgovora ili pisanja riječi nastalo zbog metričkih i drugih razloga. „Etalon je osnovni, ishodišni oblik koji se transformira, dok je metaplazma oblik nastao preoblikom, deformacijom etalona, tj. oduzimanjem, dodavanjem, zamjenom ili premještanjem elemenata.“ (Štebih, 2008: 251) Navodi se da skupini replika čiji lik u odnosu na model nije bitno izmijenjen pripadaju indeklinabilni pridjevi (njem. *fein* > kajk. *fajn* „uglađen, izvrstan, fin“, njem. *hitzig* > kajk. *hicig* „žestok, strastan“, bavaustr. *resch* > kajk. *reš* „dobro pečen“), dio imenica (njem. *Backenbart* > kajk. *bakenbart* „dugi zalisci“, njem. *Fehler* > kajk. *feler* „pogreška“, bavaustr. *Bund* > *punt* „pobuna“ te nepromjenljive vrste riječi, prilozni (bavaustr. *furt* > kajk. *furt* „neprestano, stalno“, njem. *lustig* > *lustig* „veselo“) i interjekcije (bavaustr. *halt* > kajk. *holt* „stoj“). Na ovaj se način formira osnovni oblik 35% imenica i 30% pridjeva iz našega korpusa. (Štebih, 2008: 251) Tijekom analize germanizama u kajkavskome književnom jeziku Štebih nailazi na desetak replika čiji su modeli njemačke sintagme ili rečenice: njem. *frisch und gesund* > kajk. adv. *frišuntksund* „zdravo“, njem. *habt Acht* > kajk. interj. *haptak* „pazi“, njem. *halt, wer da* > kajk. interj. *holberda* „vojn. stoj“, bavaustr. *gehorsamer Diener košemadiner, koršemadiner* > „pozdrav: sluga ponizan“, njem. *bitte schön* > kajk. interj. *pitšen* „molim lijepo“. Osnovni oblik 65% imeničkih kajkavskih germanizama predstavlja metaplazme. Najveći ih se broj oblikovao zamjenom završetka koja je obično motivirana izgovornim rasterećenjem (bavaustr. *Begel* > kajk. *pegla* „glačalo“, njem. *Hobel* > kajk. *hobla* „blanja“, njem. *Spargel* > kajk. *špargljin* „šparoga“), konceptualnom analogijom (srvnjem. *lotter* > kajk. *lotriš* „čovjek niskih moralnih kvaliteta, nevaljalac, lupež, prevarant; bludnik“ prema izvedenicama pejorativna značenja sa sufiksom *-iš*, npr. *kurviš*) ili seksusom označenoga (bavaustr. *Fländer* > kajk. *flandra* „bludnica.“) (Štebih, 2008: 253)

Rod imeničkih posuđenica formira se prema trima kriterijima: završetku imenice (njem. *das Baronat* > kajk. *baronat* „barunska čast, titula“, bavaustr. *das Eingemachtes* > kajk. *ajmokc* „gusta juha s mesom“, njem. *die Zeit* > kajk. *cajt* „vrijeme“), prirodnom rodu označenoga (bavaustr. *Fräule* > kajk. *frajla*, njem. *Frauenzimmer* > kajk. *fracimerka* „ženska osoba, žena“)

ili konceptualnoj analogiji (njem. *Festung* > kajk. *festunga* prema *tvrđava*). Među kajkavskim imeničkim germanizmima 73% su muškog roda, 24% ženskog roda, a samo 3% srednjeg roda, što se smatra posljedicom dominacije konsonantskih završetaka u njemačkome kao jeziku davatelju. Štebih nastavlja s opisom glagolskih posuđenica, koje se gotovo isključivo adaptiraju kao nesvršeni glagoli te ih je samo mali broj perfektivan (njem. *verwickeln* > *ferviklati* „zaplesti“, bavaustr. *abschrecken* > kajk. *opšrekati* „kulin. preliteri vrućom masnoćom“, njem. *treffen* > *trefiti* „pogoditi“) što je redovito uzrokovano njihovim semantizmom, tj. prirodnom svršenosti radnje koju označavaju.

U korpusu Barbare Štebih ovjerena je i manja skupina dvovidnih glagola (njem. *einpacken* > kajk. *ajnpakirati* „pakirati“, srvnjem. *firmeren* > kajk. *bermati (se)* „pričešćivati (se)“, njem. *quittieren* > kajk. *kviterati* „dati otkaz; napustiti službu“). (Štebih, 2008: 254) Replike oblikovane bez promjene završetka adaptiraju se kao indeklinabilni pridjevi (njem. *fein* > kajk. *fajn* „uglađen; izvrstan, fin“, srvnjem. *valsch* > kajk. *falš* „pogrešan“, bavaustr. *fesch* > kajk. *feš* „lijep, stasit, gizdav“) te se najčešće javljaju u adverbnoj službi („*Akoprem vu hiži se [fink] dosta hicig vidi... ide se onda vu hustu.*“) ili kao dio imenskoga predikata („*Mi baš nismo haklik.*“). Od nepromjenjivih vrsta riječi u korpusu su registrirani prilozi i uzvici. Od 6 priloga oblikovanih prema njemačkome modelu jedan je nastao percepcijskom univerbacijom (bavaustr. *frisch und gesund* > kajk. *frišundksund* „svježe i zdravo“), tri su se formirala prema njemačkim pridjevima (njem. *fein* > kajk. *fajn*, njem. *homöopathisch* > kajk. *homeopatiš* „homeopatski“, njem. *lustig* > kajk. *lustig* „veselo“), a model jednoga je prilog (bavaustr. *furt* > kajk. *furt* „stalno, neprekidno“). Prema tradicionalnoj podjeli na vrste samo je *furt* vremenski prilog, dok su svi ostali modalni. (Štebih, 2008: 255)

Štebih završava rad s opisom univerbacije: „Od jedanaest u korpusu ovjerenih interjekcija šest ih se formiralo percepcijskom univerbacijom (bavaustr. *habt Acht* > kajk. *haptak* „vojn. stav pozor“, bavaustr. *halt, wer da* > kajk. *holberda* „vojn. stoj“, njem. *küss die Hand* > kajk. *kistijant* „pozdrav: ljubim ruke“), dvije su nastale prema njemačkim imenicama (bavaustr. *Feuer* > kajk. *fojer* „vojn. vatra, pali“, bavaustr. *Hokuspokus* > kajk. *hokušpokuš* „formula koja se izgovara pri izvođenju čarobnjačkih ili sličnih vještina, trikova“), a dvjema su modeli uzvici (bavaustr. *halt* > kajk. *holt* „stoj“, njem. *papperlapp* > kajk. *paparlapa* „kaže se kad tko izgovori kakvu besmislicu; koješta“).

Ovim radom autorica je upozorila na potrebu odstupanja od modela R. Filipovića koji je u hrvatskome dodirnom jezikoslovlju najčešće primjenjivan. B. Štebih tvrdi da je prvi korak pri opisu adaptacije na morfološkoj razini utvrđivanje inicijalnoga oblika pretpostavljenog modela i osnovnog oblika replike te mehanizama njegova oblikovanja, a nakon utvrđivanja osnovnog

oblika, morfološku adaptaciju pojedinih vrsta riječi treba opisivati ovisno o kategorijama specifičnim za tu vrstu (npr. kod imenica su to rod, broj i deklinacijske paradigme). (Štebih, 2008: 255)

3. Germanizmi u literaturi i *Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika*

Germanizmi navedeni u znanstvenoj literaturi	Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika
1. ablendati (Stojić, 2008: 364)	+
2. abšmalcati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
3. ajmokc (Štebih, 2008: 253)	-
4. ajnakter (Dabo-Denegri i dr., 2003: 136)	-
5. ajnc (Stojić, 2008: 364)	+
6. ajngemahtes (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
7. ajnpakirati (Štebih, 2008: 254)	-
8. ancug (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
9. anlasati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
10. auftakt (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
11. aufštrih (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
12. auspuh (Stojić, 2008: 365)	+
13. badanj (Žepić 1996: 212)	- (prasl.)
14. badecimer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
15. badehoze (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
16. badekostim (Dabo-Denegri i dr.,	+

2003: 134)	
17. bajcano (Stojić, 2008: 364)	+
18. bajcati (Stojić, 2008: 364)	+
19. bakenbart (Štebih, 2008: 251)	-
20. bal (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (fr.)
21. baronat (Štebih, 2008: 254)	-
22. bauhtencerica (Grotzky, 1978.)	-
23. bauštel (Stojić, 2008: 359)	-
24. bauštela (Stojić, 2008: 359)	-
25. beamter (Dabo-Denegri i dr., 2003: 136)	-
26. bedeker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	+
27. berdo (Štebih, 2008: 246)	-
28. bermati (Štebih, 2008: 254)	-
29. bermet (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (fr.)
30. bernardinac (Stojić, 2008: 360)	+ (švic.)
31. beštek (Stojić, 2008: 365)	-
32. biflati (Talanga, 1996: 31)	+
33. bilanca (Talanga, 1996: 33)	+
34. bina (Stojić, 2008: 365)	+
35. bista (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (fr.)
36. biti aptak (Stojić, 2008: 365)	-
37. biti švorc (Stojić, 2008: 365)	+
38. blajhati (Stojić, 2008: 364)	-
39. blajštift (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
40. blenda (Stojić, 2008: 364)	+
41. blic (Stojić, 2008: 365)	+
42. blinker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (eng.)

43. blumenštender (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
44. bluza (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
45. bokser (Ajduković, 2004.)	+ (eng.)
46. bordirati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
47. borer (Stojić, 2008: 365)	+
48. bormašina (Stojić, 2008: 365)	-
49. bradva (Žepić 1996: 212)	+
50. bremsa (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
51. brenati (Stojić, 2008: 365)	-
52. brener (Stojić, 2008: 365)	-
53. brenškare (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
54. bridž (Ajduković, 2004.)	+ (eng.)
55. brkbinda (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
56. brnjica (Žepić 1996: 212)	+ (južnosl.)
57. bronca (Talanga, 1996: 33)	+ (tal.)
58. broš (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (fr.)
59. bruh (Stojić, 2008: 365)	+
60. brushalter (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
61. buhalter (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
62. buhtla (Stojić, 2008: 364)	+
63. bukva (Žepić 1996: 212)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
64. bunt (Stojić, 2008: 360)	+
65. cajt (Štebih, 2008: 254)	-
66. canpasta (Dabo-Denegri i dr.,	-

2003: 134)	
67. cedulja (Talanga, 1996: 33)	+ (tal.)
68. ceh (Talanga, 1996: 33) , (Stojić, 2008: 360)	+
69. cehmajstor (Stojić, 2008: 360)	+
70. ceher (Stojić, 2008: 365)	+
71. celer (Talanga, 1996: 31)	+
72. cement (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (lat.)
73. centimetar (Talanga, 1996: 33)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
74. cigati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
75. cigla (Talanga, 1996: 30)	+
76. cik-cak (Talanga, 1996: 31)	+
77. cilj (Stojić, 2008: 360)	+
78. cimer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
79. cimet (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
80. cinak (Stojić, 2008: 360)	-
81. cink (Talanga, 1996: 31)	+
82. cinkati (Talanga, 1996: 31)	+
83. cinšpula (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
84. cirkl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
85. cof (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
86. coprnjica (Talanga, 1996: 31)	+
87. cug, cuk (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
88. cugeher (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-

89. cukar (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
90. cvikati (Stojić, 2008: 365)	+
91. cviker (Stojić, 2008: 360)	+
92. čabar (Žepić 1996: 212)	+ (prasl.)
93. čušpajz (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
94. čížak (Talanga, 1996: 31)	-
95. cvilih (Stojić, 2008: 360)	-
96. dahpapir (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
97. dati / dobiti korpu (Stojić, 2008: 365)	-
98. deka (Talanga, 1996: 33)	+
99. demfati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
100. dihtung (Stojić, 2008: 365)	+
101. dinstati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
102. dizna (Stojić, 2008: 365)	+
103. dobiti fras (Stojić, 2008: 365)	+
104. doboštorta (Stojić, 2008: 360)	-
105. drakslar (Piškorec, 2005: 80)	-
106. drebina (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
107. dretva (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
108. dribler (Ajduković, 2004.)	+ (eng.)
109. držati fige (Stojić, 2008: 365)	+ (mlet.)

110.	dunstatí (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
111.	ebet (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
112.	ementaler (Stojić, 2008: 360)	+ (švic.)
113.	endlati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
114.	epar (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
115.	ering (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
116.	fah (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
117.	fajler (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
118.	fajn (Štebih, 2008: 253)	-
119.	fajrunt (Stojić, 2008: 365)	-
120.	faldati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
121.	faliti (Stojić, 2008: 365)	+
122.	fals (Štebih, 2008: 255)	+
123.	farba (Stojić, 2008: 365)	+
124.	farbati (Stojić, 2008: 365)	+
125.	farof (Dabo-Denegri i dr., 2003: 135)	-
126.	fasovat svoje (Stojić, 2008: 365)	+
127.	faširati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134), (Stojić, 2008: 365)	+
128.	feder (Stojić, 2008: 365)	+
129.	feher (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-

130.	feler (Štebih, 2008: 251)	-
131.	felga (Stojić, 2008: 365)	+
132.	fenek (Talanga, 1996: 31)	-
133.	fergazer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
134.	ferviklati (Štebih, 2008: 254)	-
135.	festunga (Štebih, 2008: 255)	-
136.	feš (Štebih, 2008: 255)	-
137.	filati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
138.	filc (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
139.	filfeder (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
140.	financije (Talanga, 1996: 33)	+ (fr.)
141.	firer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
142.	fit (Ajduković, 2004.)	-
143.	flandra (Štebih, 2008: 253)	-
144.	flaster (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
145.	flaša (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
146.	fojer (Štebih, 2008: 255)	-
147.	forang (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
148.	foršpajs (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
149.	foršpil (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-

150.	fracimerka (Štebih, 2008: 254)	-
151.	frajer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
152.	frajla (Štebih, 2008: 254)	+
153.	frajt (Talanga, 1996: 33)	-
154.	friški (Stojić, 2008: 360)	+
155.	frišundksund (Štebih, 2008: 255)	-
156.	frtalj (Talanga, 1996: 31)	+
157.	frištik, fruštuk (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
158.	fuj (Talanga, 1996: 31)	+
159.	funta (Talanga, 1996: 30)	+
160.	furt (Štebih, 2008: 255)	-
161.	futer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
162.	futrola (Stojić, 2008: 360)	+
163.	fuš (Stojić, 2008: 365)	+
164.	fušariti (Stojić, 2008: 365)	+
165.	galge (Talanga, 1996: 33), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
166.	galgenhumor (Stojić, 2008: 360)	+
167.	ganjak (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
168.	gas (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
169.	gastarbajter (Stojić, 2008: 359)	+
170.	gelender (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
171.	geler (Stojić, 2008: 358)	+

172.	gemišt (Stojić, 2008: 364), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
173.	generalštab (Stojić, 2008: 360)	+
174.	gepek (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	-
175.	getriba (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
176.	gevera (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
177.	gešmak (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
178.	gibli (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
179.	giljtati (Štebih, 2008: 245)	-
180.	gletati (Stojić, 2008: 364)	+
181.	glivajn (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
182.	gojzerica (Stojić, 2008: 364)	+
183.	graba (Talanga, 1996: 33)	+
184.	gradl (Stojić, 2008: 360)	-
185.	gredelj (Stojić, 2008: 360)	-
186.	gris (Stojić, 2008: 360)	-
187.	grog (Ajduković, 2004.)	+ (engl.)
188.	grosa (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
189.	grundirati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
190.	grunt (Stojić, 2008: 360)	+
191.	gvirc (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
192.	hala (Dabo-Denegri i dr.,	+

2003: 134)	
193. halbšue (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
194. haptak (Štebih, 2008: 253)	-
195. haringa (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
196. harnadl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
197. hauba (Stojić, 2008: 364)	+
198. haustor (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
199. heftati (Stojić, 2008: 365)	-
200. heftvol (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
201. heklati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
202. hicig (Štebih, 2008: 251)	-
203. himbersaft (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
204. hobla (Štebih, 2008: 253)	+
205. hohštapler (Stojić, 2008: 360), (Talanga, 1996: 30)	+
206. hokušpokuš (Štebih, 2008: 255)	+ (lat.)
207. holberda (Štebih, 2008: 253)	-
208. holt (Štebih, 2008: 251)	-
209. homeopatiš (Štebih, 2008: 255)	-
210. horn, horna (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
211. hoznrok (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-

212.	hozntreger (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
213.	hubertus (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	+
214.	ifajršmeker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
215.	imati grifa (Stojić, 2008: 365)	+
216.	imati klikere (Stojić, 2008: 365)	+
217.	imati knedlu u grlu (Stojić, 2008: 365)	+
218.	imati pik na koga (Stojić, 2008: 365)	+ (fr.)
219.	izba (Stojić, 2008: 360)	+ (prasl.)
220.	jagar (Piškorec, 2005: 80)	-
221.	jahta (Stojić, 2008: 360)	+ (engl.)
222.	jakna (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
223.	japtekcar (Piškorec, 2005: 80)	-
224.	junferica (Stojić, 2008: 365)	-
225.	kabao (Žepić 1996: 212), (Stojić, 2008: 358)	+
226.	kahla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
227.	kajla (Stojić, 2008: 365)	+
228.	kajzeršmarn (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
229.	kamelhar (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
230.	kamgarn (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+

134)	
231. kanta (Stojić, 2008: 360), (Talanga, 1996: 31)	+
232. kapelmajstor (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
233. kapuca (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
234. kasarna (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
235. kelj (Talanga, 1996: 31)	+
236. kermes (Talanga, 1996: 31)	+ (engl.)
237. kibicer (Stojić, 2008: 360)	+
238. kifla (Stojić, 2008: 360)	+
239. kijl,kijla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
240. kiler (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
241. kiml (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
242. kino (Talanga, 1996: 33)	+
243. kirvaj (Dabo-Denegri i dr., 2003: 135)	+
244. kistihand (Štebih, 2008: 246)	-
245. kit (Stojić, 2008: 360)	+
246. klajda (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
247. klavir (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
248. kliker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+
249. kloštar (Dabo-Denegri i dr., 2003: 135)	+

250.	knedl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
251.	knez (Stojić, 2008: 360)	+ (prasl.)
252.	koher (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
253.	koncert (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
254.	koršemadiner (Štebih, 2008: 253)	-
255.	kostim (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
256.	košta (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
257.	krajcara (Stojić, 2008: 360)	+
258.	krajna (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
259.	kralj (Stojić, 2008: 360)	+ (prasl.)
260.	kran (Stojić, 2008: 360)	+
261.	kremšnita (Stojić, 2008: 364)	+
262.	krigla (Stojić, 2008: 364)	+
263.	krumpir (Stojić, 2008: 360), (Talanga, 1996: 31)	+
264.	kuga (Stojić, 2008: 360)	+
265.	kugla (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
266.	kuglof (Stojić, 2008: 364), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
267.	kuhati (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (prasl.)
268.	kuhinja (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (prasl.)
269.	kupleraj (Stojić, 2008: 365)	+

270.	kuplung (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
271.	kuta (Stojić, 2008: 364)	+
272.	kviterati (Štebih, 2008: 254)	-
273.	ladica (Talanga, 1996: 33)	+
274.	lajnen (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
275.	lajtmotiv (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
276.	lampa (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
277.	lanac (Stojić, 2008: 360)	+ (prasl.)
278.	lautšpreher (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
279.	lenjir (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
280.	letva (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
281.	lifrant (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
282.	lihtof (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
283.	liker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (fr.)
284.	likovo (Stojić, 2008: 360)	-
285.	logor (Stojić, 2008: 358), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
286.	lokna (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
287.	loknati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
288.	londoner (Dabo-Denegri i	+

dr., 2003: 142)	
289. lotriš (Štebih, 2008: 253)	-
290. lozinka (Stojić, 2008: 358), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
291. lug (Stojić, 2008: 360)	+ (srvnjem.)
292. lustig (Štebih, 2008: 255)	-
293. luteran (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 135)	+
294. mač (Žepić 1996: 212)	-
295. malc (Stojić, 2008: 360)	-
296. malcbonbon (Stojić, 2008: 360)	-
297. malomorgen (Stojić, 2008: 365)	-
298. malter (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
299. maljati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
300. mant(i)l (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
301. marelica (Talanga, 1996: 33)	+
302. marka (Stojić, 2008: 360)	+
303. marš (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (fr.)
304. mebl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
305. melšpajz (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
306. mider (Dabo-Denegri i dr., 2003:134)	+
307. mito (Stojić, 2008: 360)	+ (prasl. <- stvnjem.)
308. mjerila (Talanga, 1996: 31)	+ (prasl.)

309.	modla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
310.	modle (Talanga, 1996: 31)	-
311.	most (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (prasl.)
312.	mošt (Talanga, 1996: 31)	+
313.	mustrati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
314.	muzicirati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (lat. <- grč.)
315.	mužar (Talanga, 1996: 31), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (mađ. <- njem.)
316.	na eks (Stojić, 2008: 365)	+ (lat.)
317.	nokl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
318.	notnheft (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
319.	oberliht (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
320.	od cuga (Stojić, 2008: 365)	+
321.	od šuba (Stojić, 2008: 365)	+
322.	ofental (Stojić, 2008: 359)	-
323.	onkl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
324.	opšrekati (Štebih, 2008: 254)	-
325.	orgulje (Dabo-Denegri i dr., 2003: 135)	+ (stvnjem. <- lat.)
326.	ostati paf (Stojić, 2008: 365)	+
327.	pancer, pancERICA (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (njem. <- tal.)
328.	pant (Dabo-Denegri i dr.,	+

2003: 136)	
329. paparlapa (Štebih, 2008: 255)	-
330. papir (Talanga, 1996: 33)	+ (njem.<lat.<grč.)
331. parhet (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
332. partviš (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
333. pegla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134), (Štebih, 2008: 253)	+ (prasl.)
334. peglati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (prasl.)
335. peh (Dabo-Denegri i dr., 2003: 138)	+ (njem. < lat.)
336. pehar (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (stvnjem.)
337. pelc (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
338. penzl, pinzl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 138)	-
339. perec (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (mađ. < njem.)
340. perle (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (njem. < lat.)
341. perlgarn (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
342. pitšen (Štebih, 2008: 253)	-
343. pišinger (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	-
344. plac (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+
345. plahta (Talanga, 1996: 33)	+
346. plajvaz (Talanga, 1996: 31)	-

347.	planka (Stojić, 2008: 360)	-
348.	plehmuzika (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
349.	pliš (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (fr.)
350.	plug (Stojić, 2008: 360)	+ (prasl. <- stvnjem.)
351.	pod mus (Stojić, 2008: 365)	-
352.	pohati (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
353.	pranger (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
354.	prešar (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (lat.)
355.	prešati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (lat.)
356.	pun mi je kufer (Stojić, 2008: 365)	+
357.	punt (Štebih, 2008: 251)	-
358.	puserl, pusla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
359.	puška (Stojić, 2008: 360)	+ (srvnjem.)
360.	račlati (Stojić, 2008: 360)	+
361.	rajf (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
362.	rajngla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
363.	rajon (Talanga, 1996: 33)	+ (fr.)
364.	rajsfeder (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
365.	rajsnedl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
366.	rajthoze (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-

367.	rama (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
368.	ranac (Stojić, 2008: 360), (Talanga, 1996: 31)	+
369.	ratkapa (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
370.	razirati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
371.	razire (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
372.	razirmeser (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
373.	rednerpult (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
374.	rehnšiber (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
375.	remen (Talanga, 1996: 33), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 138)	+
376.	rendgen (Stojić, 2008: 360)	+
377.	restati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
378.	reš (Štebih, 2008: 253)	+
379.	revir (Talanga, 1996: 30)	+ (njem. < tal.)
380.	ribati (Stojić, 2008: 360)	+
381.	ribiz (Talanga, 1996: 31)	+ (njem. < srlat.< ar.)
382.	ribizle (Talanga, 1996: 31)	+ (njem. < srlat.< ar.)
383.	ring (Stojić, 2008: 360)	+ (engl.)
384.	risati (Stojić, 2008: 360)	+ (srvnjem.)
385.	rizling (Stojić, 2008: 360)	+
386.	robau (Stojić, 2008: 359)	-
387.	rol (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	-
388.	rola (Dabo-Denegri i dr.,	+ (njem. < fr.,lat.)

2003: 137)	
389. rolja (Talanga, 1996: 31)	-
390. rolkrag-a (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
391. rosbraten (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
392. rostfraj (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
393. roštilj (Stojić, 2008: 364)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
394. sag (Talanga, 1996: 33)	+ (lat.)
395. sajda, zajda (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
396. sajla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
397. samt (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
398. satiranje (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
399. saugati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
400. sekser (Stojić, 2008: 360)	+ (lat.)
401. sokl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
402. sokne (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
403. supa (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
404. šaht (Stojić, 2008: 364)	+
405. šalabahter (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
406. šaltati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
407. šalter (Stojić, 2008: 360),	+

(Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	
408. šaltung (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
409. šamšnita (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
410. šanac (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
411. šank (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
412. šankar (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
413. šatirati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
414. šerpa (Stojić, 2008: 360)	-
415. šerpenja (Talanga, 1996: 31)	-
416. šiber (Stojić, 2008: 360)	-
417. šihta (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+
418. šiljbok (Talanga, 1996: 31)	-
419. šinja (Stojić, 2008: 360)	-
420. širajzl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
421. šircl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
422. škaf (Stojić, 2008: 360)	-
423. škare (Stojić, 2008: 360), (Talanga, 1996: 33)	+ (srvnjem.)
424. škoda (Stojić, 2008: 360)	+ (stvnjem.)
425. šlafcimer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
426. šlag (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+

427.	šlager (Stojić, 2008: 360)	+
428.	šlagvort (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
429.	šlajer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
430.	šlajfati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
431.	šlape (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
432.	šlingati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
433.	šlingvol (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
434.	šljaker (Stojić, 2008: 365)	+
435.	šmarn (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	+ (austr.njem.)
436.	šmekati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
437.	šmeker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
438.	šminka (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137, 143)	+
439.	šminkati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
440.	šminker (Talanga, 1996: 31)	+
441.	šmokljan (Talanga, 1996: 31)	+ (austr.njem.)
442.	šmuk (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
443.	šnala (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-

444.	šnaps (Stojić, 2008: 360)	+
445.	šnenokli (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
446.	šnešue (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
447.	šniel (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
448.	šoc (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
449.	šogor (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (mađ<njem)
450.	šonjo (Talanga, 1996: 31)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
451.	šopa (Talanga, 1996: 31)	+
452.	šopati (Talanga, 1996: 31)	+
453.	šos (2003: 134), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+
454.	špajscimer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
455.	špajza (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
456.	špalir (Stojić, 2008: 358)	+
457.	španga (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
458.	španung (Dabo-Denegri i dr., 2003: 138)	-
459.	špargljin (Štebih, 2008: 253)	-
460.	šparhet (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
461.	špek (Stojić, 2008: 365)	+
462.	šperploča (Stojić, 2008: 360)	+
463.	špica (Stojić, 2008: 364)	+

464.	špigel (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
465.	špiglađer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
466.	špikati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
467.	špil (Stojić, 2008: 364)	+
468.	špilhoze (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
469.	špilšul (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
470.	špinat (Talanga, 1996: 33)	+ (njem.<tal.<ar.)
471.	špinati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
472.	šport (Talanga, 1996: 33)	+ (njem. < eng.)
473.	špricer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
474.	šrafiti (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
475.	šrajbati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
476.	šrajptšs (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
477.	šrank (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
478.	štab (Stojić, 2008: 360)	+
479.	štafelaj (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
480.	štambilj (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
481.	štabd (Stojić, 2008: 364)	+
482.	štaubzauger (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-

483.	šteker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
484.	štepati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
485.	štibra (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
486.	štirati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
487.	štirkati (Stojić, 2008: 364), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
488.	štof (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
489.	štok (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134, 143)	+
490.	štokrl, štokrlek (Štebih, 2008: 246)	-
491.	štopati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (njem. < engl.)
492.	štopl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
493.	štosdemfer (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
494.	štrebati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
495.	štreber (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
496.	štrik (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
497.	štrikati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
498.	štrikerica (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
499.	štruca (Stojić, 2008: 360),	+ (austr.njem.)

(Stojić, 2008: 364)	
500. štrudl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
501. štrumfe štrimfe (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
502. štuc (Talanga, 1996: 31)	-
503. štur (Talanga, 1996: 31)	+ (prasl.)
504. šuft (Stojić, 2008: 360)	+
505. šuko (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
506. šultaška (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
507. šunka (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
508. šupa (Stojić, 2008: 360)	+
509. švabo (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+
510. šverc (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+ (austr.njem.)
511. švercer (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	+ (austr.njem.)
512. švesterica (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
513. švung (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
514. taft (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+ (tal.<tur.<perz.)
515. talir (Stojić, 2008: 360)	+
516. tancmajstor (tancati) (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
517. tantika (Dabo-Denegri i dr., 2003: 135)	-
518. taška (Stojić, 2008: 360)	+

519.	tepih (Talanga, 1996: 33), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
520.	terazije (Talanga, 1996: 31)	-
521.	tipkati (Talanga, 1996: 33)	+ (grč.)
522.	tratina (Stojić, 2008: 360)	+ (srvnjem.)
523.	trefiti (Štebih, 2008: 254)	-
524.	treger (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
525.	tulipan (Talanga, 1996: 33)	+ (tal.<tur.)
526.	u hipu (Stojić, 2008: 365)	+ (prasl.)
527.	u leru (Stojić, 2008: 365)	+
528.	unterkikla (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
529.	uštekati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	+
530.	vaga (Talanga, 1996: 31)	+
531.	vagati (Talanga, 1996: 33)	+
532.	vajnšmeker (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
533.	valcer (Stojić, 2008: 360)	+
534.	vaserdiht (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
535.	vaserlajtung (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
536.	vaservelni (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
537.	veksl (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	-
538.	velnati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
539.	velni (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
540.	vergl (Stojić, 2008: 360)	+ (tal.)

541.	vesta (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	+ (lat.)
542.	veš (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
543.	veškuhinja (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
544.	vešmašina (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
545.	vic (Stojić, 2008: 360)	+
546.	vladati (Žepić 1996: 212)	+ (prasl.)
547.	vurst (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
548.	zabijati kajlu (Stojić, 2008: 365)	+
549.	zacajhnati (Dabo-Denegri i dr., 2003: 137)	-
550.	zaga (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	-
551.	zemička (Talanga, 1996: 31)	+ (ne navodi se kao posuđenica)
552.	zic (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142)	-
553.	ziherung (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134, 142)	+
554.	žemlja (Talanga, 1996: 31), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+
555.	žmukler (Dabo-Denegri i dr., 2003: 143)	+
556.	žnora (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134)	+

+ = navodi se kao germanizam
- = ne navodi se u rječniku

U popisu od 556 germanizama pronađenih u osam znanstvenih literaturnih jedinica, u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika* nalaze se 244 riječi i izraza označenih kao potpune posuđenice iz njemačkog jezika, a 231 riječ i izraz u rječniku se ne navode; 52 riječi i izraza označene su kao posuđenice iz drugih jezika, i tom iz praslavenskog, francuskog, švicarskog, engleskog, južnoslavenskih jezika, talijanskog, latinskog, mletačkog, grčkog, turskog i perzijskog; 29 riječi i izraza nisu njemačke posuđenice u potpunosti, neke su nastale posredništvom većeg broja jezika, npr. u hrvatski jezik ušle su iz njemačkog uz posredništvo mađarskog jezika: *mužar* (Talanga, 1996: 31), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134), *perec* (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134), u hrvatski jezik došle su iz engleskog uz posredništvo njemačkog jezika: *šport* (Talanga, 1996: 33), *štopati* (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134). Osim posredništva jezika, u popisu se nalaze i riječi austrijsko-njemačkog porijekla: *šverc* (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 142), srednjovisokonjemačkog porijekla: *lug* (Stojić, 2008: 360), *puška* (Stojić, 2008: 360) te starovisokonjemačkog porijekla: *pehar* (Stojić, 2008: 360), (Dabo-Denegri i dr., 2003: 134), *škoda* (Stojić, 2008: 360).

3.1. Germanizmi nenavedeni u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika*

Što se tiče riječi i izraza koji se ne nalaze u rječniku, od 221 ukupno navedenih, 172 su imenice, 36 glagola, 9 pridjeva te 4 stilski obilježene fraze poput *malomorgen*, *pitšen*, *kistihand* i *pod mus*. Navedene riječi najčešće su semantički pripadale umjetničkoj terminologiji poput: *ajnakter*, *auftakt*, *aufštrih*, *bauhtencerica*, *foršpil*, *kapelmajstor*, *notnheft*; kuhinji i priboru poput: *ajmokc*, *beštek*, *čušpajz*, *doboštorta*, *frištik*, *glivajjn*, *košta*, *malcbonbon*, *supa*, *šerpa*, *šamsnita*, *supa*, *ajngemahtes*, *abšmalcati*, *foršpajs*, *himbersaft*, *kapelmajstor*, *malc*, *rosbraten*, *špiglajer*, *vurst*, *demfati*, *dunstati*; odjeći i obući poput: *ancug*, *badenhoze*, *brushalter*, *buhalter*, *cof*, *halbšue*, *hoznrok*, *hoznreger*, *rajthoze*, *rolkragna*, *šircl*, *šnala*, *šnešue*, *špilhoze*, *štrumfe*, *unterkikla*, *veškuhinja*, *fit*, *bordirati*, *endlati*, *heftati*, *šlingati*, *štepiti*; zanimanjima i alatima poput: *bauštela*, *bauhtencerica*, *beamter*, *blajštift*, *blumenštander*, *bormašina*, *brener*, *brenškare*, *cirkl*, *dahpapiir*, *filfeder*, *jagar*, *japtekar*, *koršemadiner*, *rajsfeder*, *rajsnedl*, *razire*, *razirmeser*, *rednerpult*, *rehnšiber*, *robau*, *šiber*, *štosdemfer*, *vaserdiht*, *vaserlajtung*, *anlasati*, *brenati*, *kviterati*, *opšrekati*, *razirati*, *saugati*.

3.2. Germanizmi navedeni u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika*

Posuđenica iz njemačkog jezika, koje također pripadaju sličnim područjima poput kuhinje, jela, pića i pribora, ima 244: *buhtla, ceker, celer, cimet, cink, cukar, faširati, filati, flaša, gemišt, haringa, kahla, kelj, kifla, knedl, kremšnita, krigla, krumpir, kuglof, marelica, nokl, partviš, pohati, restati, ribati, rizling, reš, šlag, šnaps, šnenokli, šnicl, šopati, šos, špek, štrudl, šunka, žemlja*. Dio riječi pripada zanimanjima, tehnicima i alatima; *ablendati, auspuh, blenda, borer, bradva, bremza, ceh, cehmajstor, cigla, dihtung, fah, farba, farbati, feder, felga, fergazer, fuš, fušariti, galge, gas, gastrabajter, generalštab, getriba, gletati, hauba, kabao, kajla, kasarna, kuplung, letva, malter, modla, rajngla, ratkapa, šalter, šljaker, šperploča, špiگل, špinati, tancmajstor, vešmašina, žnora*; dio su nazivi odjeće, obuće, tkanina i materijala poput: *badecimer, badekostim, bluza, deka, filc, flaster, gojzerica, heklati, jakna, pelc, plahta, rajf, remen, samt, sokne, šlape, šminka, štrik, štrikati, taška, veš*.

3.3. Germanizmi navedeni kao posuđenice iz drugih jezika

Uspoređena znanstvena literatura kao germanizme određuje i 52 riječi koje se u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika* navode kao posuđenice iz drugih jezika. Najčešće su to riječi iz praslavenskoga, takvih je 17 riječi: *badanj, čabar, izba, knez, kralj, kuhati, kuhinja, lanac, mjerila, most, pegla, peglati, štur, u hipu, vladati*. Slijedi francuski jezik s 10 riječi: *bal, bermet, bista, broš, financije, imati pik na koga, liker, marš, pliš, rajon*. Navedeno je 8 riječi posuđenih iz latinskog jezika: *cement, hokušpokuš, na eks, prešar, prešati, sag, sekser, vesta*, 8 riječi dolazi iz engleskog jezika: *blinker, bokser, bridž, dribler, grogi, jahta, kermes, ring*. Među ostalim jezicima ili skupinama jezika koji se navode jesu švicarski (*bernardinac, ementaler*), južnoslavenski (*brnjica*), talijanski (*bronca, cedulja, vergl*), mletački (*držati fige*). Također, navode se i posredništva među jezicima: iz grčkog jezika uz posredništvo latinskog jezika u hrvatski jezik dolazi riječ *muzicirati*, iz perzijskog jezika uz posredništvo turskog i talijanskog jezika u hrvatski jezik dolazi riječ *taft* te iz turskog jezika uz posredništvo talijanskog jezika u hrvatski jezik dolazi riječ *tulipan*.

3.4. Germanizmi koji ne pripadaju njemačkom standardnom jeziku ili su nastali posredništvom drugih jezika

U popisu se nalazi i 29 riječi i fraza koje ne pripadaju njemačkom standardnom jeziku ili im je njemački jezik bio jedan od posrednika. Srednjovisokonjemačkim jezikom označena je etimologija 5 riječi: *lug, puška, risati, škare, tratina*, 5 riječi potječe iz austrijskog njemačkog jezika: *šmarn, šmokljan, štruca, šverc, švercer*, a iz starovisokonjemačkog jezika dolaze riječi *pehar* i *škoda*. Preostale riječi nastajale su posredništvom, najčešće među njemačkim, engleskim, talijanskim i latinskim jezikom: *pancer, pancERICA, peh, perle, revir, ribiz, ribizle, rola, špinat, šport, štopati*.

Riječi koje u *Velikom rječniku hrvatskog standardnog jezika* nisu navedene kao posuđenice jesu: *bukva, centimetar, rostfraj, roštilj, satiranje, šonjo, špajza* i *zemička*.

4. Zaključak

Nakon istraživanja znanstvene literature i *Velikog rječnika hrvatskoga standardnoga jezika* zaključuje se da su međusobni dodiri njemačkog i hrvatskog govornog područja doveli do velikoga broja njemačkih posuđenica u hrvatskome jeziku. Ipak, nakon Drugog svjetskog rata proces upotrebe germanizama postupno je slabio zbog položaja njemačkog jezika u tadašnjem političkom kontekstu. Međutim, ubrzo se situacija mijenja, budući da 60-ih i 70-ih godina 20. stoljeća Hrvati odlaze na privremeni rad u zemlje njemačkog govornog područja, što rezultira dodatnim jezičnim posuđivanjem, koje ostaje prisutno i danas.

U novijim znanstvenim radovima njemačke se posuđenice jasnije razlažu prema čestotnosti upotrebe, sužavanju i proširivanju značenja, tvorbenim mogućnostima i sl. Njemačke posuđenice postaju i sastavnicama frazema u hrvatskome jeziku, a nesuglasice oko konačnog broja njemačkih posuđenica postoje i danas, upravo zbog različitih stavova jezikoslovaca prema njima. Osim popisa germanizama temeljenih na leksičko-semantičkim područjima, znanstveni radovi temelje se i na različitim stupnjevima morfološke, ortografske i fonološke adaptacije germanizama. Istraživanje u ovome radu navedenih germanizama u *Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika* pokazalo je sljedeće rezultate: od 556 germanizama ispisanih iz literaturnih jedinica znanstvenih radova, 244 izraza i riječi označeni su kao posuđenice iz njemačkoga jezika, 231 izraz i riječ u rječniku se ne navode, 52 izraza i riječi označeni su kao posuđenice iz drugih jezika, a 29 izraza i riječi nastale su posredništvom većeg broja jezika. Zaključuje se da velik broj u literaturi zabilježenih germanizama nije zapisan u *Velikom rječniku hrvatskoga standardnog jezika* jer dio posuđenica nije posve ili uopće standardiziran, što znači da je velikim dijelom riječ o germanizmima u lokalnim i dijalektnim govorima. Dugogodišnji proces osamostaljenja Republike Hrvatske također je pridonio razvoju domaćih kovanica i strožoj regulativi primitka posuđenica u standardni jezik radi većega jezičnog purizma.

S druge strane, najviše je zabilježenih germanizama označeno kao potpune posuđenice iz njemačkog jezika, što znači da se dugogodišnji utjecaj njemačkog jezika na hrvatski jezik ne može poreći.

5. Literatura i izvori

1. Ajduković, Jovan, 2004. *Uvod u leksičku kontaktologiju. Teorija adaptacije rusizama*. Beograd: Foto futura.
2. Babić, Stjepan, 1990. *Njemačke posuđenice u hrvatskom jeziku*. Hrvatska jezikoslovna čitanka, Zagreb: Globus: 214–224.
3. Filipović, Rudolf, 1985. *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: JAZU i Školska knjiga.
4. Grotzky, Johannes, 1978. *Morphologische Adaptationen deutscher Lehnwörter im Serbokroatischen* (Beiträge zur Kenntnis Südeuropas und des Nahen Orients Bd. 26). München: Dr. Rudolf Trofenik.
5. *Hrvatski jezični portal*. <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=main>
6. Piškorec, Velimir, 2005. *Germanizmi u govorima đurđevačke Podravine*. Zagreb: FF press.
7. Puškar, Tomislav, 2010. *Tragom njemačko-mađarsko-hrvatskih jezičnih dodira: problematika jezika posrednika*, Cris: Časopis Povijesnog društva Križevci, Vol. XII No.1
8. Samardžija, Marko, 1993. *Jezični purizam u NDH. Jezični savjeti Hrvatskoga državnog ureda za jezik*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
9. Sočanac, Lelija, Dabo-Denegri, Ljuba, Dragičević, Dragica, Menac, Antica, Nikolić-Hoyt, Anja i Žagar-Szentesi, Orsolya, 2003. *Adaptacija modela šest europskih jezika u hrvatskom na semantičkoj razini*. Filologija, (41), 119-184.
10. Stojić, Aneta, 2008. *Njemačke posuđenice i hrvatski ekvivalenti*. Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje
11. Štebih, Barbara, 2008. *Morfološka adaptacija posuđenica*. Suvremena lingvistika
12. Talanga, Tomislav, 1996. *Njemačke posuđenice iz sporednoga kuta*. Jezik, 44/1
13. Težak, Stjepko, 1999. *Hrvatski naš (ne)zaboravljeni*. Zagreb: Tipex
14. Tošović, Branko, 1995. *Stilistika glagola*. Wuppertal: Lindenblatt.
15. *Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika*, 2015. Zagreb: Školska knjiga
16. Žepić, Stanko 1996. *Austrijski njemački u Hrvatskoj*. Đurđevački zbornik: 309–319.